

הרה"ק מו"ה שלמה זצ"ל מקארלין

א.

הרב הגדול והקדוש מוהר"ש מקארלין זצ"ל, מתלמידי הרבי ר' בער זצ"ל ממעזריטש ולהרה"ק הרבי אהרן הגדול מקארלין זצ"ל. הוא הי' עמוד העבודה, תפלתו היתה בכל כחו במסירת נפש, כשעמד להתפלל היתה כל חפצו אדיר בקודש שתצא נפשו בדברו אל מקור מחצבתה, ויסופר עליו כי פ"א ביקש בעה"ב אחר אותו שיבא אחר התפלה לביתו אל הסעודה אשר הכין עבורו, א"ל הרה"ק, הלא בתפלה צריכים למסוד א"ע ואת נפשו להשי"ת ואולי ימלא ה' חפצו, ואיך אפשר להבטיח לך לבוא לביתך אחר התפלה.

וכה הי' עמוד הצדקה והחסד והי' מפור כל ממון שהגיע לידו ולא השאיר לו מאומה, ויסופר עליו, כי כאשר השתדך עם הרה"ק מוהר"ב ממעזיבוז ז"ל וכשהגיע זמן סילוק הנדן כתב לו הרר"ב, שבאם לא יסלק הנדן עד זמן המוגבל יחזיר לו התנאים, ונסעו שני אנשים מחסידי הרה"ק מוהר"ש לאנ"ש לקבץ את הסכום הנדרש וכשהביאו לו המעות נזדמן לו מצוה ופיזר את כל הנדן לאותו דבר מצוה, וכה הי' פעמים ושלוש שהגביל זמן אחר לסלק הנדן ובכל פעם שכבר הי' הנדן בידו נזדמן לו פעם מצות הכנסת כלה פעם מצות פדיון שבויים וכיו"ב ופיזר את הנדן, פ"א החליטו אנ"ש שלא למסור הכסף בידו כי אם בעת אשר כבר יהי' בדרך נסיעתו למעזיבוז, וכתבו להרה"ק הרר"ב להגביל זמן החתונה וכאשר יבא להתם יסלק הנדן, הרה"ק הרר"ב הגביל זמן חתונה ונסעו על החתונה ובדרך מסעם מסרו את צרור הכסף ליד רבם הרה"ק מוהר"ש שיהי' בידו לסלק הנדן קודם החופה כנהוג, אבל גם בהיותם בדרך נזדמן מצוה לידו ופיזר כל הכסף ולא נשאר לו מאומה, ונסעו על החתונה בלא מעות, ויאמר לו בנו החתן מה תעשה כשירדוש המחותן את הנדן, ויאמר לו אביו הרה"ק, אל תדאג השי"ת יעזור והי' הכל עצהיו"ט וכן הי', כי הרה"ק הרר"ב לא זכר מאומה בכל משך שבעת ימי משתה מהנדן ולא דבר עוד מזה כלל.

כה מסר הרה"ק מהר"ש ז"ל נפשו ומאורו להשי"ת וקיים ואהבת את ד"צ בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך, וכל ימיו הי' מצטער ואומר כרע"ק בשעתו, זתי יבא לידי ואקיימנו במסירת נפש ממש ליהרג על קדוש השם כהתנא רע"ק, הי' אוחו במדת הראשונים שעליהם אמרו חז"ל (ברכות כ' ע"א) קמאי הוו קא מסרי נפשיהו אקדושת השם ע"כ איתרחיש להו ניסא.

וכן הי' תמיד בדבקות, והרה"ק מו"ה חיים מאיר יחיאל ממאגליניצא ז"ל סיפר, שפעם אחת נסע הרה"ק מוהר"ש מקארלין ז"ל בדרך משיפוע הר גדול ומפחד הסכנה שהיתה מרחפת על פניהם, שהסוסים היו רצים באין מעצור, וע"כ נפסק מעט מהדבקות, והתמרמר מאוד על זה, וקיבל על עצמו מסי"נ ממש לתשובת המשקל. והי' אומר תמיד: אשרי אדם, לא יחשוב ה' — ורגע אחת נפסק מדבקות —

לו צון. נחשב לו לעברה גדולה (שמע שרחה פ' עקבו). ואמר עוד אם יקח ח"ו מאכל או משקה לתוך פיו בלתי יחוד שכו ית' מוטב לו שיחנק ח"ו ולא יבא לירו רבד זה ח"ו (הקדמה לס' ליקוטי תורה וש"ס על ס' דבריום).
ובכן לא יפלא איפה על מה שזכה להראות נסים ונפלאות והיו קורין אותו „בעש"ט", מפני אשר עשה אותות ימופתים הרבה מאוד, וכשהי' בדייסין הרעיש את העולם במופתים, ואמר הגה"ק „הרב" מלארי עליו, שהוא גבוה טפח מן הארץ. ונכדו הגה"ק מוהרמ"מ מליבאוויטש ז"ל ביאר כוונתו ע"ד שאז"ל (ברכות נ"א) ומגביה הכוס מן הקרקע טפח. ובסוד מ"ש (תהלים ל"ט) הנה טפחות נתת ימי.
מעשה באשה עקרה שהיתה בעיר הקרובה לנעסכיו, ונסעה כפעם בפעם להרה"ק מו"ה מרדכי זצ"ל מנעסכיו שיתפלל עלי' שתפקד בזש"ק עברו שנים ולא נפקדה, פ"א נסע הרה"ק מוהר"ש מקארלין דרך עירה והתארח אצל בעל אשה הנ"ל ונהגו בו כבוד גדול, וכאשר רצה ליסע משם נכנסו בעה"ב ואשתו אצלו והציעו לפניו בקשתם להפקד בזש"ק, ענה ואמר שבדין הוא שיקבלו שכר פרי הבטן כהשונמית שהתארח אלישע הנביא אצלם, ונסע משם, ולתקופת השנה ילדה בן ושלחו תשורה להה"צ מנעשכיו ז"ל והשיב להם כי אין זה „מופת" שלו כי אם של הצדיק מוהר"ש מקארלין ז"ל.
ואחר כל אלה, הי' אומר: המופת הגדול שבמופתים הוא, להכניס לתוך לבו של אדם מישראל שפע קודש שיהי' ביכולתו להתפלל לכני הש"ת (שמע שלמה עה"ת).

ב.

בעת שהי' הרה"ק בעל ס' קדושת לוי רב בפניסק הי' הוא ז"ל בקארלין, והתגלותו היתה על ידו ה„קדושת לוי", פינסק וקארלין שני עיירות הסמוכות ונראות זל"ז, וכאשר גברה יד המתנגדים שם על החסידים, ונאלץ הרה"ק בע"ס קדושת לוי לצאת משם, כן הי' גם הרה"ק מוהר"ש נאלץ לבקש לו מקום מנוחה, ביקש לקבוע דירתו בפלך וויטעבסק, ורצה שיסכים על זה „הרב" מלאדי, כי שמה היתה מצודתו פרוסה, והשיב לו כי הוא יסכים על זה בתנאי שיקבל עליו ג' דברים: א) שלא להשפיל את הלומדים, בו שלא להשפיל את הפרומקייט הטבעיית. ג) שלא יאמר שהצדיק צריך לישא את הצאן. על שני דברים הראשונים נתרצה, אבל על השלישי לא נתרצה וקבע משכנו בלודז'.
בס' שמע שלמה ח"ב אות ס"ט יסופר, שהרה"ק מלאדיטישוב בעת שהי' רב בעיר פינסק, שלח פ"א לקרוא ללמדן אחד ושכו שכתה, ובא אליו וצוה הרה"ק שיאמר לפניו דף ברב אלפסי וכשגמר ורצה ללכת, א"ל הרה"ק, דע כי תורה בלא דחילו ורחימו לא די שאינה מתקנת אלא שגם מקלקלת, ויצא מכנו בכעס. אח"כ בש"ק הלך הר' שכתה בשעת כעודה שלישיית לקארלין לשמוע דבר מה מהרה"ק הר"ש, ותיכף בבואו פתח הרה"ק בבדיחותא ואמר בקול, בשמא בפורים שותים משום שנעשה נס גדול, אבל למה שותים בשכחת תורה, אך התירוץ הוא משום כשומעין „שכתה"ס" תורה, נעשה לא טוב על הלב ולכן שותים להשיב נפש.

קעא רבי שלמה מקארלין ז"ל

דברי חידושים כיו"ב על חשבון הלומדים להשפיל כבודם, בלי"ס שמע הנה"ק, הרב"י מלאדי ז"ל, שאומרים בשם הרה"ק מוהר"ש ז"ל הרבה, והוא ז"ל לא רצה בזה, שיהיו, הלומדים לשיחה בפי אינשי דלא מעלי מהם, ולמטרה לחיצי פהתלותם, ועוד יתלו א"ע באי"ן גדול כמהר"ש ז"ל.

ועל אודות החסידות הדייקנות בחיצוניות בלא פנימיות כבר הבאתי למעלה במערכת, הרב"י שהוא קירב גם את המתחסדים האלה, והרה"ק מוהר"ש מקארלין ז"ל אמר שהעבודה צריכה להיות ביראה ואהבה פנימית, ואם היא רק משפה ולחץ ואין לבו שלם בדחילו ורחימו הוא בבחי' רשע, (שמע שלמה פ' ב"א). וד"ז לא נראה בעיני, הרב"י ז"ל מלאדי. אבל אצל הרה"ק מוהר"ש ז"ל, הי' ראשית הכל, המחשבה. לטהר את מחשבותיו מכל עניני איסור וטומאה וגשמיות, ולקשר מחשבתו רק לטוב, ובוה יתקן הכל, כי המחשבה היא המושלת בין בעשי ובין בדבור ועל ידה יתוקן גם העשי והדבור שפגם בהם ח"ו... (בית אהרן). וע"כ שנא חסידות בלי מחשבה וכוונה.

כן לא היתה דעת, הרב"י מלאדי נוחה משיטתו, שהצדיק צריך לישא את הצא"ן. כי בזה יתפרו בעבודתם ולא ישתדלו לעלות בעצמם אל הר ה', וישענו על הצדיק שהוא ישא אותם, ו, הרב"י לשיטתו כי העיקר להפיץ מעינות חכמה, בינה ודעת, בקרב החסידים, ויהיו בבחי' חי נושא את עצמו.

ג.

כשם שהי' עמוד העבודה ועמוד הגמ"ח, כן הי' גם עמוד התורה, והי' אומר: אין צריכין לספר מוסר יותר מן מעט גמרא בעיון. והטעם כי האלקים עשה את האדם ישר, א"כ לא הי' צריך האדם לחפץ לעשות רק מה שישר בעיני השי"ת, אך מחמת שהיצה"ר כתעה את האדם ומעקם את שכלו ע"כ נוטה מדרך הישר, אבל כשאנו לומדים גמרא בעיון לוקחים את עצמם לשכל הישר, שזהו באמת השכל הישר, ונעשה עי"ז האדם ישר, ומשנעשה ישר שוב אינו חפץ לעשות רק את הטוב והישר בעיני ה' (בית אהרן).

ואמר: למה נקרא שמה גמרא, שהוא מלשון גומרא דאשא, כי בשעה שאדם לומד התורה לשמה בוער להשי"ת למסור נפשו כשבילו ותאב לתפלה... הזהיר מאוד שילמדו גמרא עם תוספות קודם התפלה בעיון כל אחד לפי מה שהוא וכמה שיוכל, ואמנם סמוך לתפלה ממש עומד מתוך הלכה פסוקה איזהו סקומו, כי עי"ז מברר השכל ויוכל אח"כ להתפלל... - הקדושה של הגמרא גדולה מאוד והוא מלשון גומרא פי' גחלת והוא שורף כל הקליפות חמבדילים בינו לבין קונו ית"ש... (בית אהרן).

ואמר: חידושים שאדם מחדש בגפ"ת מטהר המחשבה לעבודת השי"ת... (דרכי צדק בשמו).

ואמר: הקטן שבקטנים מהתנאים והאמוראים אלו הי' רואה אפילו את הגדול שבגדולים שבזמנינו הי' קורעו כדג מפני שלא הי' יכול לסובלו.

התנאים והאמוראים אלו היו רואים אותנו היינו מתועבים בעיניהם כמו

שמתועב בעינינו שקצים ורמשים, ולכך מה מאוד צריך להתודות ולבכות על חטאיו בפתיחת לימודו בדבריהם הקדושים.

כשמזכירין שם של תנא או אמורא צריך לחרוד מאוד (אמרי קדוש בשמו). ואביא בזה פנינים יקרים שנאמרים בשמו, בסגנון רבו הרה"ק מוהר"א

מקארלין ז"ל:

(א) בשבת קודש להיות עצב אתמהה, מאוד צריכים ליבוש מפני השבת.

(ב) השי"ת נקרא דק על דק, על מי שהוא דק מגסות החומריות.

(ג) היצה"ר היותר גדול הוא, אם שוכח האדם שהוא מבני מלכים.

(ד) כל שהתאוה מושלת בו הוא שוטה ולא חכם, כי החכם חכמתו שולטת על האתו אפילו בשעת מעשה.

הו אמר: א' נישט, בעדארף נישט.

(ו) שוחה עמוקה פי זרות, שוחה עמוקה הוא אם הפה הוא זרה מהדיבורים

שהוא מוציא מפיו.

(ז) מי שיוכחו השי"ת לעשות שמחה של מצוה כגון ברית מילה או נשואין לבניו, אז פותחין לו כל היכולות וממלאין לו כל משאלותיו ולהשיג כל השנות.

(ח) צריך לדאוג אם אין לו רגים בשבת, יותר מענין שאז"ל שלהי יומא.

שידאג כל השנה ח"ו.

בשנת תקע"ב הי' התקוממות גזי' לאדמ"ר, ונתן ראש הצבא רשות להחיל שלו לעשות נקמה בהכחוקמים והתחילו אנשי הצבא לשלול, וברחו כל היהודים אל ביהמ"ד של הרה"ק מהר"ט, והוא עמד בדביקות נפלא, ואיש חיל אחר עבר ומשך את הקנה רובה נגד הרה"ק ונכדו ילד קטן עמד אצלו ובראותו זאת נענע את מלבושיו והקיצו מהדביקות, אז ירה בו הקאזאק החץ ופגע בקרסולו ונעשה רעש גדול, ואמר שבאם לא הפסיקו מהדבקות לא הי' יכול לשלוט בו, והי' הדם זב ולא הנית לקרוא לרופא לעשות לו רפואה בש"ק, וביום ג' כ"ב לחודש תמוז יצאה נשמתו בטרהה זי"ע ועכ"י.

הצדיקים שכדור אמרו עליו שהי' בו בחי' כמשיח בן יוסף, וממלאי מקומו היו, בנו הרה"ק ר' משה ז"ל חתן הרר"ב ממעזיבזו ותלמידיו הרה"ק הרבי ר' אורי מסטרעליסק זצ"ל והרה"ק ר' אשר מסטאלין בהרה"ק ר' אהרן הגדול ז"ל מקארלין והרה"ק מוהר"מ מלעכאוויטש ז"ל בקאברין במדינת רוסיא. וראה אודותם בס' „שמע שלמה". ברברו מפרשת גדולת הרה"ק מהר"ט מקארלין ז"ל ונפלאותיו אשר עשה, ומכל קורות ימי חייו אקדושים באריכות.

